

Sygn. akt I ACa 492/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 listopada 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu, I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Małgorzata Gulczyńska
Sędziowie:	SA Bogusława Żuber SA Ewa Staniszevska /spr./
Protokolant:	st. sekr. sądowy Ewa Gadomska

po rozpoznaniu w dniu 20 listopada 2013 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) **Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego Niestandaryzowanego Funduszu Sekurytyzacyjnego we W.**

przeciwko **R. J. i J. J.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Okręgowego w Zielonej Górze

z dnia 24 października 2012 r., sygn. akt I C 355/12

1. oddala apelację;

2. zasądza od pozwanych na rzecz powoda 5.400 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

/-/ B. Żuber /-/ M. Gulczyńska /-/ E. Staniszevska

I A Ca 492/13

UZASADNIENIE

Powód (...) Fundusz Inwestycyjny Zamkniętego Niestandaryzowanego Funduszu Sekurytyzacyjnego we W. wniósł o orzeczenie nakazem zapłaty, że pozwani R. J. i J. J. mają zapłacić powodowi w ciągu dwóch tygodni od doręczenia nakazu kwotę 1.200.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu, z ograniczeniem odpowiedzialności pozwanych do nieruchomości położonej w miejscowości C., gm. L., dla której Sąd Rejonowy w Nowym Tomysłu prowadzi księgę wieczystą nr KW (...) oraz koszty procesu.

W uzasadnieniu powód podał, że dochodzona wierzytelność wynika z zobowiązania kredytowego pozwanych, którego spłata została zabezpieczona wpisem hipoteki na nieruchomości położonej w C., a która została nabyta przez powoda od Banku (...).

Nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 4 listopada 2011r. Sąd Okręgowy w Zielonej Górze zobowiązał pozwanych, aby zapłacili solidarnie powodowi kwotę 1.200.000 zł z 13% od dnia 19 września 2011r. do dnia zapłaty przy czym odpowiedzialność pozwanych ograniczona jest do przedmiotu zabezpieczenia wierzytelności powoda tj. nieruchomości położonej w miejscowości C., dla której Sąd Rejonowy w Nowym Tomyślu prowadzi księgę wieczystą nr KW (...) oraz kwotę 22.217 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

W złożonych zarzutach od nakazu zapłaty pozwani J. J. i R. J. wniesli o:

- 1) uchylenie nakazu zapłaty i oddalenie powództwa w całości;
- 2) obciążenie kosztami postępowania powoda.

Wyrokiem z dnia 24 października 2012r. Sąd Okręgowy w Zielonej Górze utrzymał

w mocy nakaz zapłaty z 4 listopada 2011r.

W uzasadnieniu wyroku Sąd Okręgowy powołał się na następujące ustalenia faktyczne

i wnioski prawne.

W dniu 1 października 1999 r. pomiędzy Bankiem (...) SA Oddział w G. a Przedsiębiorstwem (...) s.c. J. J., R. J., M. J. (1) została zawarta umowa nr (...)

o udzielenie kredytu obrotowego na działalność gospodarczą. Na mocy tej umowy Bank udzielił kredytu obrotowego na działalność gospodarczą z przeznaczeniem na finansowanie bieżącej działalności w wysokości 1.200.000 zł na okres od 1 października 1999r. do 30 września 2000 r.

Jako zabezpieczenie spłaty udzielonego kredytu została ustanowiona na nieruchomości położonej w miejscowości C., dla której Sąd Rejonowy w Nowym Tomyślu prowadzi księgę wieczystą nr KW (...), hipoteka w wysokości 1.200.000 zł.

Wskazana umowa była następnie na mocy zawartych aneksów modyfikowana. Zgodnie z postanowieniami aneksu nr (...) z dnia 9 grudnia 1999 r. Bank zwiększył kwotę udzielonego kredytu obrotowego do kwoty 2.250.000 zł. Następnie na mocy aneksu nr (...) z dnia 28 lutego 2000r. jako zabezpieczenie udzielonego kredytu została ustanowiona na nieruchomości położonej w miejscowości C., dla której Sąd Rejonowy w Nowym Tomyślu prowadzi księgę wieczystą nr KW (...), hipoteka w wysokości 1.050.000 zł.

W związku z brakiem spłaty zadłużenia wynikającego z w/w umowy (...) Bank (...) SA wystawił w dniu 10 maja 2001r. bankowy tytuł egzekucyjny nr (...), z którego wynikało, że zadłużenie pozwanych oraz M. J. (1)

i M. J. (2) wobec Banku wynosi 2.562.828,70 zł.

Na wniosek wierzyciela postanowieniem z dnia 27 listopada 2001 r. Sąd Rejonowy

w Z. nadał klauzulę wykonalności w/w bankowemu tytułowi egzekucyjnemu z ograniczeniem odpowiedzialności dłużników do kwoty 3.500.000 zł. Postanowienie uprawomocniło się z dniem 25 grudnia 2001 r.

Pozwem z dnia 9 sierpnia 2004r. M. J. (2) domagał się pozbawienia w całości wykonalności w/w bankowego tytułu egzekucyjnego nr (...) z dnia 10 maja 2001r. Prawomocnym wyrokiem z dnia 25 października 2004r. Sąd Okręgowy w Zielonej Górze oddalił powództwo.

Na mocy umowy sprzedaży z dnia 1 czerwca 2010r. powód nabył wierzytelność wynikającą z w/w umowy kredytowej z dnia 1 października 1999 r. wraz z zabezpieczającymi ją hipotekami ustanowionymi na nieruchomości położonej

w miejscowości C. dla której Sąd Rejonowy w Nowym Tomyślu prowadzi księgę wieczystą nr KW (...).

Pismami z dnia 2 września 2011r. powód wezwał pozwanych do zapłaty na jego rzecz łącznie kwoty 2.250.000 zł w terminie do dnia 9 września 2011r. Pozwani nie uregulowali żądanej należności.

W tych okolicznościach Sąd uznał zarzuty pozwanych od nakazu zapłaty za niezasadne.

Pozwani kwestionowali roszczenie powoda wskazując, że poprzednik prawny powoda został zaspokojony. Nie przedstawili jednak na tę okoliczność żadnych dowodów, do czego byli zobowiązani w świetle art. 6 kc i 232 kpc. Przyznali jednocześnie, na rozprawie w dniu 10 października 2012 r. (k. 145), że po zakończeniu postępowania

o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego wystawionego przez Bank (...) S.A. nie dokonali żadnych spłat zadłużenia objętego tym tytułem. Tak więc przyznali pośrednio, że po uprawomocnieniu się wyroku Sądu Okręgowego w Zielonej Górze z dnia 25 października 2004r. oddalającego powództwo

o pozbawienie w całości wykonalności tytułu wykonawczego, Bankowi przysługiwała wierzytelność objęta tym tytułem tj. w wysokości ponad 2.000.000 zł, która wynikała

z umowy kredytu z dnia 1 października 1999 r. i była zabezpieczona hipoteką zwykłą ustanowioną na nieruchomości pozwanych. Tak więc bank mógł rozporządzić przysługującą mu wierzytelnością na rzecz innych przedmiotów, co też uczynił.

Brak było jednocześnie jakichkolwiek dowodów, że wierzytelność objęta w/w tytułem wykonawczym w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego zaopatrzonego w klauzulę wykonalności nie istnieje, czy też że została spłacona w części. Sąd I instancji wskazał też, że według art. 71 ustawy o księgach wieczystych i hipotece (obowiązującego w dacie ustanowienia hipoteki zwykłej na nieruchomości pozwanych i w świetle art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 26 czerwca 2009 r. o zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece oraz niektórych innych ustaw /Dz. U. 2009.131.1075/ mające zastosowanie w przedmiotowej sprawie) domniemanie istnienia prawa wynikające z wpisu hipoteki obejmuje, jeżeli chodzi o odpowiedzialność wynikającą w nieruchomości także wierzytelność zabezpieczoną hipoteką.

Jeżeli dany podmiot został wpisany do księgi wieczystej jako wierzyciel hipoteczny

i dochodzi zaspokojenia wierzytelności z nieruchomości, może się powoływać na wpis

w celu udowodnienia, że wierzytelność taka istnieje i mu rzeczywiście przysługuje.

Pozwani nie przedstawili żadnych dowodów na fakt, że powodowi nie przysługuje wierzytelność zabezpieczona hipoteką ustanowioną na ich nieruchomości położonej

w miejscowości C., dla której Sąd Rejonowy w Nowym Tomyślu prowadzi księgę wieczystą nr KW (...). Podnoszone przez nich okoliczności oraz przedstawiane dokumenty nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy. Bezspornym bowiem pozostawało, że odpowiedzialność pozwanych wynikała

z umowy kredytowej z dnia 1 października 1999 r. oraz z ustanowionych na zabezpieczenie wierzytelności wynikającej z tej umowy hipotek zwykłych.

W świetle powyższych rozważań, mając na uwadze, że powodowi przysługuje wierzytelność zabezpieczona hipoteką na nieruchomości pozwanych do kwoty 1.200.000 zł, dla której Sąd Rejonowy w Nowym Tomyślu prowadzi księgę wieczystą nr KW (...), na podstawie art. 496 kpc Sąd utrzymywał w mocy nakaz zapłaty z dnia 4 listopada 2011r.

Powyższy wyrok pozwani zaskarżyli w całości zarzucając:

1. naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie § 4 Umowy o przewłaszczenie na zabezpieczenie z dnia 28.02.2000 r., i § 4 umowy przelewu wierzytelności z dnia 26.02.2001r.

2. niewyjaśnienie wszystkich okoliczności związanych z ustaleniami warunków umowy przewłaszczenia § 4 z dnia 26.02.2001r.

3. naruszenie prawa procesowego, mające istotny wpływ na wynik sprawy

a w szczególności przepisu art. 212 kpc poprzez pominięcie w rozważaniach Sądu ustaleń umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie a w szczególności § 4 tej umowy.

4. popełnienia przez powoda przestępstwa czynu zaniechania dozoru nad przewłaszczonym towarem i pozbawienia prawa pozwanych do jego rozporządzaniem , art. 308 kpk, oraz popełnienia czynu z art. 165 § 2 kpk.

Pozwani domagali się zmiany zaskarżonego wyroku przez uchylenie nakazu zapłaty

w całości i oddalenie powództwa.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

Ustalenia faktyczne Sądu I instancji, jako oparte na niespornych dowodach

z dokumentów, nie budzą zastrzeżeń dlatego Sąd Apelacyjny w pełni je podzielił i przyjął za własne.

Zważywszy jednak na treść art. 513 k.c., wymagają one uzupełnienia o okoliczności pozostające w związku z podnoszonymi przez pozwanych tak w postępowaniu przed Sądem I instancji, jak i w apelacji zarzutami.

Dodać zatem należy, że w dniu 9.12.1999r. strony umowy o kredyt obrotowy na kwotę ostatecznie 2.250.000 zł zawarły umowę przewłaszczenia towaru o wartości 2.483.362 zł na zabezpieczenie spłaty kredytu. W § 5 umowy przewidziano prawo przewłaszczającego (wspólników spółki cywilnej) do zbycia tych rzeczy przy zastąpieniu ich rzeczami tego samego rodzaju i jakości lub innym wytworzonymi

z rzeczy przewłaszczonych (dowód: umowa k-66).

Następnie, aneksem nr (...) z dnia 28 lutego 2000r. wprowadzono zmiany do umowy o kredyt przez dodanie m.in. punktu 1g przewidującego zabezpieczenie spłaty w postaci przelewu wierzytelności wynikającej z umowy sprzedaży zawartej między kredytobiorcami a (...) M. J. (2) z dnia 21 lutego 2000r. W związku z tym, tego samego dnia, strony umowy o kredyt zawarły umowę przelewu wierzytelności w kwocie 1.737.861,20 zł przysługującej kredytobiorcy w stosunku do (...) M. J. (2) z tytułu umowy sprzedaży z dnia 21.02.2000r. przy jednoczesnym zobowiązaniu kredytobiorcy do zawiadomienia dłużnika o treści tejże umowy i obowiązku spłaty należności na wskazany rachunek banku (dowód : umowa k- 67). Nadto wprowadzono postanowienie o przewłaszczeniu towarów handlowych będących w posiadaniu (...) M. J. (2) wraz z cesją polisy ubezpieczeniowej.

Z kolei w lutym 2001 r. (oznaczenie dnia nieczytelne) między Bankiem (...) SA a (...) M. J. (2) , jako osobą, która przystąpiła do długu z tytułu kredytu, zawarta została umowa przelewu wierzytelności przysługującej M. J. (2) w stosunku do (...) spółki z o.o. określonej

w fakturze sprzedaży towaru z dnia 20.02.2001r. na kwotę 3.370.746,53 zł

z uwzględnieniem korekty z faktury nr (...) na kwotę 32.934,60 zł (dowód : k – 68).

W związku z dalszym brakiem spłaty należności z umowy o kredyt obrotowy, które na dzień 3.10.2001r. wynosiły 2.914.583,35 zł., tego dnia bank zawarł z M. J. (2) porozumienie o uzupełnienie zabezpieczenia w postaci indosowanego przez dłużnika weksla In blanco wystawionego przez (...) sp. z o.o. (dowód: k – 60,61). Z przedłożonych przez strony pism wynika również, że Bank uzyskał od (...) spółki z o.o. zobowiązanie do niewydawania towaru kolejnemu nabywcy bez zgody banku oraz zgodę na ich wcześniejszą inwentaryzację.

Dodać też należy, że M. J. (2) oprócz powództwa o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności, wytoczył proces przeciwko Bankowi o zasądzenie kwoty 7.739.506,55 zł z ustawowymi odsetkami. Wyrokiem z dnia 22 lipca 2004r. utrzymanym w mocy wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 26 kwietnia 2005r., Sąd Okręgowy

w Zielonej Górze oddalił powództwo (k 345-349).

W świetle poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych zarzuty apelujących nie zasługują na uwzględnienie.

Poza sporem było, że przewłaszczone na spłatę kredytu towary należące do kredytobiorców oraz M. J. (2) pozostał w posiadaniu przewłaszczających

i został przez nich sprzedany. Poza sporem także było, że Bank nie uzyskał zaspokojenia z nabytych wierzytelności z tytułu sprzedaży tego towaru M. J. (2) prowadzącemu działalność pod nazwą (...) czy (...) spółce z o.o. Zarzuty pozwanych odnoszą się głównie do zdarzeń, które miały miejsce po sprzedaży towaru spółce (...). W swoich wywodach skarżący niesłusznie pomijają, że to M. J. (2) a nie bank sprzedał towar o wartości ponad 3000000zł spółce (...), a nadto, iż bankowi ostatecznie przysługiwała jedynie wierzytelność z tytułu tej sprzedaży jako zabezpieczenie spłaty kredytu. Tej ostatniej oceny nie zmienia okoliczność, że na mocy odrębnego porozumienia (...) zgodziła się na przeprowadzenie przez bank inwentaryzacji towaru oraz na jego sprzedaż po uzyskaniu zgody banku. Chybione są zatem sugestie skarżących jakoby bank był właścicielem towaru sprzedanego przez (...) spółce z o.o.

Odnośnie zaś do okoliczności, że bankowi przysługiwała wierzytelność z tytułu sprzedaży towarów wskazać należy, iż zarówno z treści umowy z dnia 21 lutego 2000r. jak i z lutego 2000r. wynika w sposób nie budzący wątpliwości, że były to umowy przelewu wierzytelności na zabezpieczenie spłaty kredytu, a nie umowy przelewu na jego spłatę. Wskazują na to postanowienia, w których wprost określono cel przelewu (na zabezpieczenie spłaty) i w których nadto przewidziano, iż cesjonariusz będzie korzystał z przelanej wierzytelności w sposób ograniczony, wyznaczony celem przelewu, a z chwilą całkowitej spłaty zobowiązań z tytułu kredytu wierzytelności

w zakresie niewykorzystanym przechodzą z powrotem na własność cedenta. Taka umowa jest dopuszczalna przepisami z art.510 k.c. i art.101 Prawa bankowego (Dz.U.

z 2002r. nr 72, poz. 665 ze zm.). Dopóki umowa przelewu wierzytelności na zabezpieczenie nie spowoduje wygaśnięcia długu kredytowego, dopóty istnieje zobowiązanie kredytobiorcy. Skoro więc niespornie wierzytelności nie zostały uregulowane, to nie wygasło zobowiązanie pozwanych z tytułu umowy o kredyt obrotowy. Wskazać też należy, że przedmiotowe umowy przelewu wierzytelności na spłatę kredytu nie zawierały postanowień nakładających na bank obowiązek ich egzekwowania. Bank był jedynie uprawniony do określonego korzystania

z wierzytelności. Z uprawnienia nie można wywodzić obowiązku działania (por. wyrok S.N. z dnia 23.11.2007r. sygn. IV CSK 236/07 LEX 621158).

Z tej przyczyny nie zasługują też na uwzględnienie zarzuty pozwanych odnośnie do bezczynności banku w egzekwowaniu wierzytelności.

Z treści pism skarżących nie wynika jasno, w jakich konkretnie działaniach banku upatrują wygaśnięcie ich zobowiązania kredytowego.

W każdym razie akcentowany przez apelujących fakt, że bank dążąc do uzyskania

w końcu spłaty kredytu podejmował czynności zmierzające do zachowania kontroli nad towarem, z którego sprzedaży mógłby uzyskać zaspokojenie (dzięki czemu zobowiązanie kredytobiorców uległoby wygaśnięciu) , nie dowodzi jeszcze działań ze szkodą dla dłużników. Nie można przy tym pominąć, że okoliczności związane

z działaniami banku po sprzedaży i wydaniu towaru przez (...) spółce z o.o. (...) i ich znaczenia dla bytu zobowiązania kredytowego były już przedmiotem oceny Sądów w procesach z powództwa M. J. (2) przeciwko Bankowi o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności i o zapłatę. Orzeczeniami Sądów wydanymi w tych sprawach, Sąd rozpoznający niniejszą sprawę jest związany zgodnie z treścią art. 365§1 k.p.c.

Z dalszych twierdzeń pozwanych wynika, że ostatecznie ponownie weszli w posiadanie części wcześniej sprzedanego spółce towaru, jednak nie mogli ich wprowadzić ponownie na rynek z uwagi na wymogi przepisów sanitarnych. Niezależnie od kwestii, że ewentualne powrotne przejście własności towaru mogło nastąpić na rzecz M. J. (2) (tak rzecz

przedstawiał M. J. (2) w wytoczonych przez siebie procesach przeciwko Bankowi, a pozwani nie przedstawili żadnych argumentów uzasadniających odmienne wnioskowanie) wskazać należy, że w świetle dowodów nie ma jakichkolwiek podstaw do przyjmowania, iż z tej przyczyny uległo wygaśnięciu zobowiązanie kredytowe pozwanych. Pozwani zdają się w tym względzie nie zauważać, że wykorzystali środki pieniężne z kredytu na potrzeby działalności gospodarczej prowadzonej na własne ryzyko.

W kontekście tych okoliczności, a nadto treści postanowienia Sądu Rejonowego

w Zielonej Górze z dnia 27 listopada 2001r. o nadaniu bankowego tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności, treści wyroku Sądu Okręgowego z dnia 25 października 2004r. oddalającego powództwo M. J. (2) o pozbawienie tegoż tytułu wykonawczego wykonalności, treści wyroku Sądu Okręgowego w Zielonej Górze

z dnia 22 lipca 2004r. oddalającego powództwo M. J. (2) przeciwko Bankowi (...) S.A. o zapłatę odszkodowania - słusznie Sąd I instancji podniósł, że pozwani nie udowodnili swoich twierdzeń o wygaśnięciu zobowiązania kredytowego.

Sąd Apelacyjny w pełni podzielił przedstawione w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku wnioski prawne Sądu I instancji. Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art.385 k.p.c. apelację oddalił jako bezzasadną i na podstawie art.108§1 k.p.c. art. 98§1 i 3 k.p.c. w zw. z § 6 pkt.7 i § 12 ust.1 pkt.2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu – orzekł

o kosztach postępowania odwoławczego.

/-/ B. Żuber /-/ M. Gulczyńska /-/ E. Staniszevska